Ч. 64 Середа 20 марця (1 цьвітня) 1896. Рік VI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостсвах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Управильнене платнї.

3. Платня професорів унїверситетских.

Наведені попереду постанови що-до платнї звичайних професорів унїверситетских відносять ся також і видїлу теольоґічного.

3. Звичайні професори на видїлах теольоґічних в Зальцбурзї і Оломуцу будуть побирати 1600 зр., додатки активальні і дві квінквенції по 200, а три квінквенції по 300 зр., а платня дійде по 25 роках до 2.900 зр. Надзвичайні професори на тих видїлах будуть діставати по 1400 зр. і додатки активальні та дві квінквенції по 200 зр. до суми 1800 зр.

4. Коли відносини будуть того вимагати, то платня професорів буде могла бути висшою як установлено, або они будуть могли узискати инші догідности.

5. Оплата наукова буде вплнвати до каси правительственної, а професори, котрим підвисшено платню, не будуть мати права до тої оплати, плаченої студентами. Лиш надзвичайні професори, приватні доценти і инші професори будуть мати як і доси право до тої оплати.

6. Чинні звичайні і надзвичайні платні тепер професори можуть до 6 місяців заявити, чи волять брати платню установлену сею постановою, чи оплату наукову і дотеперішну платню.

Видаток на підвисшенє платнї професорів унїверситетских обчислено на суму 976.600 зр., а що студенти заплатили сего року 466.600 зр. оплати, то більше менше половина з того вплине до скарбу державного і видаток буде виносити около 743.300 зр.

4. Платня професорів шкіл середних.

1. Основну платню підвисшує ся рішучо; висша платня 1400 зр. (доси 1200 зр.) не буде обмежена лиш на Відень, але буде обовязувати у всїх столицях і в Кракові. Ту висшу платню одержало би 292 директорів і учителїв у Відни, 849 директорів і учителїв в столицях на провінциї, разом 1141 директорів і учителїв. Низшу будучу платню 1200 (замість 1000 зр.) одержало би 1598 директорів і учителїв.

2. Три послїдні квінквенції будуть виносити по 300 зр., а квінквенції будуть числити ся від часу наданя посади.

3. Додаток функцийний директорів буде виносити 500 зр. в місцях де платня висша, а 400 зр., де платня низша.

4. Учителї релїґії, що не учать у всїх клясах, дістануть 800 зр., дві квінквенції по 100 і три квінквенції по 200 зр.

5. Становище сталих учителїв ґімнастики має бути законом управильнене а час служби яко учителя предмету надобовязкового аж до пять лїт буде вчисляти ся до часу сталої служби і до почисленя квінквенцій.

6. Осьма кляса ранґи буде признана вже по 10 роках (доси по 15 роках) а в случаях виимкових навіть скорше.

7. Суплєнти будуть діставати ремунерацию після числа годин: іспитовані фільольоґи за годину 60 зр., в инших предметах по 50 зр.; в рисунках і ґімнастиці 40 зр.; неіспитовані 48, 40 і 32 зр. Три роки суплєнтури можуть по осягненю суплєнтского додатку службового вчисляти ся до стабілїзациї і квінквенцій. То відносить ся також і до суплєнтів, що одержали додаток службовий перед правосильностию сего закона.

8. Понад обовязкові години, коли учитель учить більше як два м..яці, будуть ремунерувати ся так само як години суплєнтів.

9. Асистенти одержать за годину в тиждни по 30 зр. на рік.

10. Замість дотеперішних додатків за заслуги буде виплачувати ся запомога аж до 500 зр. на працї наукові і на то буде установлений окремий кредит.

Видаток разом з видатком на школи маринарскі буде виносити 985.367 зр.

5. Платня в школах промислових.

Що-до платнї учителїв в школах промислових суть так ріжнородні відносини, що учителї там подїлені на ранґи подібно як урядники і належать до 10, 9, 8, 7 ба навіть в поодиноких случаях аж до шестої ранґи.

Основна платня буде в 10 ранзї буде виносити 1100 зр.; в 9. ранзї 1400 зр.; в 8. 1.800 зр.; в 7. ранзї 2.300 зр. а в 6. ранзї 2.800 зр. Учителї 10. ранґи дістануть пять додатків трилїтних, з тих два по 100 зр. а три по 150 зр. В прочих ранґах будуть діставати по пять квінквенцій, з тих дві по 200 зр. а три по 300 зр. Додатки ті будуть вчисляти ся також і при аванcї до висшої ранґи.

Видаток на ту цїль обчислений на суму 212.000 річно.

6. Платня в семинариях учительских.

Після сего проєкту платня старших учителїв в семинариях віденьских і в столицях на провінциї буде виносити 1.400 зр. (доси 1000

Водяний дїдько.*)

(Оповіданє з росийского А. Сїдого.)

Про Грицька Козолупа давно вже йшла недобра слава.... Та що про Грицька!? І батько его був такий! Та й старий дїд недалеко від них зайшов!... Добре ще, що дїд і батько догадались та в свій час і померли. Коли-б же они всї троє та живі були, клопоту та страху було-б чимало. Було-б бабам чим дїтий лякати, коли они в ночи галасують: Звістно, коли бабі смерть як спати хоче ся, а в колисці запищить, то й нема чого лїпшого як страх. Треба тілько полякати чимсь поганим.... Еге.... Коли справді, як слїд, поміркувати, так нїхто не пійме віри, але їй же то Богу, правда, що пяний Микита Бузун, узрівши Грицька Козолупа в шинку у жида, просто таки в очи ему й ляпнув:

— І дїд твій, і батько, і сам ти, Грицьку під колесом у млинї з водяним дїдьком приятелюєте....

Так тобі в очи й ляпнув. Злякав ся опісля та вже нема що робити: назад слова не вернеш.... За те-ж і помстив ся над ним Грицько Козолуп. Ой, як помстив ся! Микита Бузун й доси се памятає. Другі же, як згадають, так за боки хапають ся.... Навіть паламар Кирило Ригорович, той самий, що все від Писания говорить і в школї хлопцїв вчить, так і той, як сю історию згадає, то неодмінно двом або тром хлопцям чуби памне. Така вже у него натура, надто-ж коли паламариха в ранцї до шинку не пустить, похмелить ся.... Що-ж до Грицька, так се вже таке кодло забісоване, що й дїд і батько і син.... Тьху! Бодай їм кепсько було! Навіть боязко згадати в ночи!... Дїло-б, може, якось і обійшло ся, коли-б Бузун отсї свої дурні слова та Грицькови на одиницї ляпнув, але-ж тодї саме в шинку страшенна сила народу було і всї під чаркою. Тут і паламар був Кирило Ригорович і Иван Кендюх, і Гаврило Пузатенко і Пилип Несухий і Кіндрат Вонючка богато ріжного люду було. Грицько Козолуп, як почув ті слова, що Микита Бузун сказав, так одним ковтком випив пів кварти горівки і витер смушковою шапкою вуси. Розумієте?... Далї посидїв трохи і другу півкварти замовив. Сидить, пє і огірком закусує. А сам все мовчить. Другий би зараз такого загнув.... а він мовчить.... Он воно що.... Бачить Микита Бузун, що зайве сказав і сполохав ся таки. Сидїв, сидїв і все придумував, як би ему викрутити ся і свою провину затерти, щоб того лиха спекати ся. Надумав ся та й каже:

— Ну, може, твій дїд, нехай царствує, туди й сюди. Але-ж що ти, Грицьку і твій батько покійний з водяним дїдьком накладаєте, се певне.....

Грицько подивив ся на него й питає:

— А ти-ж водяного дїдька бачив?

Микита Бузун зовсїм злякав ся.

— Нї, каже, не бачив. А що-б ему, проклятому крізь землю завалить ся, в саме пекло!

— От то-то-ж бо й є! сказав Грицько. Дивись, як би не довело ся тобі в нього загостювати....

З сего й почалось. І боронь Боже згадат, що з сего вийшло. Треба вам сказати, що водяний у нас вельми гнївний і живе він в самій ковбанї під колесом, у млинї. У нас за слободою річка греблею перепинена, а коло греблї водяний млин. В сїм місци глубиня аршин на шість або й па сїм буде. Прірва страх яка глубока.

Так от в сїй прірві, на днї і сидить наш дїдько водяний. Сидить і все пухирі пускає... Коли пяному з шинку в ночи через греблю йти, так аж моторошно робить ся. Паламар Кирило Ригорович все, як йде через греблю, так за кого небудь тримаеть ся або хлопчикови з школи наказує за ним до шинку приходити і го всяк-раз щоби страху не було, співає з Писания: „Се жених грядет в полунощи“... Старі кажуть, що сю греблю ще за прадїда нашого пана ще перед французом і дванадесятьма язиками зроблено. Від тодї й водяний дїдько там живе і з мирошниками велику приязнь і кумпанию веде. Мирошники-ж у нас чи знаєте хто? Грицько Козолуп, его батько та старий дїд его, обидва покійники, царство їм небесне.... От в тим бо й заковика! А виж думали як? З чого в них кумпанїя з дїдьком повелась нїхто не знає. Казали старі, що буцїм то дїдько водяний своєю бородою за колесо зачепив ся а Грицьків дїд ему ту бороду відчепив і розкру-

*) Водяний дїдько = топельник.

зр.), в инших місцевостях 1.200 зр. (доси 800 зр.). До тої платнї прийдуть ще дві квінквенїї по 200 зр. і три квінквенїї по 300 зр. (доси виплачувало ся пять квінквенїй по 200 зр.). Час квінквенїй буде числити ся від хвилї заіменованя.

Аванс до осьмої кляси ранґи буде наступати правильно вже по осягненю другої квінквенїї. Мінїстер просьвіти буде однакож мати право в признаню особистої заслуги признати аванс до осьмої ранґи також і перед тим речинцем.

Функцийні додатки директорів, маючі вчислювати ся до пенсиї виносять у Відни і в столицях на провінциї 500 зр.; у всїх инших семінариях 400 зр. (Доси у Відни 400, а всюди инде 300 зр.).

Платню учителїв при школах вправ установлено для Відня і столиць на провінциї (з Горицею і Краковом) у висоті 1100 зр., всюди инде у висоті 1000 зр. Кождий учитель школи вправ має право до пять квінквенїй, двох по 100 зр. а трох по 150 зр. (Дотеперішна платня учителїв при школах вправ була 1000 зр. у Відни, а 800 зр. всюди инде, та шість квінквенїй по 100 зр.). Платня молодшого учителя школи вправ має виносити 700 зр. (доси 600 зр.). За заступство опорожнених посад головних учителїв буде платити ся річна ремунерация по 50 зр. за кожду годину в тиждни.

Цїлий видаток на сю цїль обчислений в сумі 229.000 зр.

До всїх сих проектів додано замітку, що правительство буде могло їх предложити аж тогди до Найв. санкциї, коли обі Палати Ради державної ухвалять проєкти підвисшеня податків: біржевого, від горівки і пива.

Перегляд полїтичний.

Вибір бурмістра міста Відня, назначений первістно на день 8 цьвітня, відрочено, а новий речинець буде назначений аж по великодних сьвятах.

W. Ztg. оголосила санкционований закон фінансовий на 1896 р., закон о заосмотреню вдовиць і сиріт по войскових і закон призволяючий затверджене диплому докторок медицини, що осягнули сей титул на заграничних унїверситетах.

До Köln. Ztg. доносять, що в болгарскім войску настало велике невдоволенє з того, що князь мабуть пристає на то, щоби тим болгарским официрам, котрі поутїкали з краю і служать тепер в Росиї, позволити вернути до краю.

В римских кругах войскових суть того переконаня, що коли-б правительству не удало ся заключити мир з королем Менеликом, то оно буде старати ся о застановленє на довший час кроків военних.

Новинки.

Львів дня 31 марця 1896.

— **В справі утвореня** повітового суду в Болшівцях, рогатиньского повіта, їздила до Відня депутация і була на авдиенциях у презеса польского „кола" та у мінїстрів: Ґляйспаха, Білиньского і Рітнера. Мінїстер судівництва признав потребу побільшення судів в Галичинї і обіцяв постарати ся о відкрите повітового суду в Болшівцях, др. Білиньский прирік потрібні на ту цїль фонди, а др. Рітнер запевнив депутацию, що він буде підпирати справу з огляду на те, що заходи около відкритя суду в Болшівцях тягнуть ся вже дванайцять лїт, а висший краєвий суд львівский і Видїл краєвий домагають ся утвореня того суду.

— **Курс для машинїстів.** На основі розпорядженя ц. к. Мінїстерства відбуде ся в державній школї промисловій в Кракові курс призначений для машинїстів, що ведуть льокомотиви. Курс буде тревати від 14 цьвітня до 14 червня с. р. по 6 годин на тиждень. Хто хоче бути принятий має внести подане до дирекциї промислової школи в Кракові до 10 цьвітня і виказати ся сьвідоцтвом з окінченого курсу для обслугуючих машини парові. Вписового платить ся 1 зр.

— **Нафтова лямпа жарова.** Віденьска фірма Р. Дітмара впроваджує в ужите нову конструкцию нафтової лямпи, в котрій палить ся нафта вперед замінена на ґаз. Сама нафта видає полумінь без сьвітла, але так горячу, що сітка Аверівска розпалює ся в ній і сьвітить.

— **Зміна властителїв.** Маєтність Волю Романову коло Устрик долїшних купив від Маєра Волоского з Ванькової Йосиф Райтаровский з Берегів горішних, а Лобозву також коло Устрик долїшних набув від Ем. Лїщиньского, презеса ради повітової Маєр Волоский з Ванькової.

— **Намірене самоубийство.** Вчера перед полуднем стрілив до себе на Високім замку у Львові 23-лїтний практикант уряду податкового Віктор Швайніц і тяжко зранив ся в голову. Майже конаючого відвезено самоубийника до загального шпиталя. Причина того самоубийства не відома.

— **Проказа.** Пруска ґазета Grenzbote доносить, що в росийских надбалтийских провінциях занедужало кількасот осіб на проказу. Зараза чим раз більше ширить ся, а то тому, що лиш часть тих недужих уміщено в окремих притулках. Сойм в Ризї ухвалив, що всї недужі на проказу мають бути принимані на конт краю до притулків.

— **Лихварі.** Самбірский суд окружний засудив за лихву Маєра Купферберґа на один місяць арешту і 50 зр. кари, а Йосля Беснера на три місяцї і 300 зр. кари. Тепер веде ся в тім судї від понедїлка розправа о лихву против Піня Гільмана з Перегиньска. До тої розправи візвано сто пятьдесять сьвідків. Гільман сидить вже від чотирох місяцїв в слїдчій вязниці.

— **Зі Скали** пишуть, що в тамошній церкві в Велику пятницю дня 3 цьвітня відспіває міщаньский хор місцевий страстні псальми. Початок о годинї 7-ій вечером.

— **Страшна пригода і щасливий конець.** В одній з віденьских фабрик питок вхопило вчера колесо трансмісийне одного робітника і обкрутило ним може 120 разів, заким машину застановлено. Робітник мав на стілько притомности, що якось приляг до колеса плечима і так чекав терпеливо, доки не застановлять машину, хоч тїло єго в кількох місцях терло ся і розривало ся. Робітника дуже покалїчило, але анї одна рана не єсть небезпечна.

— **Померли:** О. Михайло Мохнацкий, парох в Добромили, перемиской епархії, дня 29 с. м., в 72-ім році житя, а 48-ім сьвященьства.

тив. Казали, що буцїм на радощах вкупі і випили. З того часу в них і кумівство почало ся. Тілько про се дослїдно нікому не звістно: старі всї повмирали і спитати нема в кого. Є в нас у слободї стара Грайворониха, їй мабуть лїт сто вже буде, тілько в неї вже лїт з двайцять, як язик одубів і все она помирає та нїяк вмерти не може. Вже еї й соборовали [1]) і кочергу в головах клали і смолою ноги мастили та опісля по мащеному горячим вугільлем терли, що-б швидче доходила.... І чого тілько не робили?!.. Нї, не помера, хоть ти що хоч роби. Лежить та тілько очима лупає.... Онук у неї є, Ониско, гарний парубок і горілку добре дме. Так той навіть плаче. Підійде до старої, надто-ж, коли ще на підпитку і жалібнесенько питаєть ся:

— Чи довго ще ти, бабусю, жити меш? Ти-б вже швидче помирала! І сама-б заспокоїлась, і менї-б руки роз'язала.... Бо що-ж ти так даремне тілько лежиш!... Мабуть, ти з замолоду відьмою була, що тобі навіть й смерти нема!

Говорить та сам слїзьми гіркими обливаєть ся. Навіть подивить ся на нього шкода. Добрий хлопяга і жалібливий. Одного разу навіть по живій панахиду відправив і під бабку гороху насипав, щоб душа еї лекше на той сьвіт котила ся.... Тілько й се не помогло.... Проти нечистої сили нічого не вдієш.... Еге. Так от про дїдька водяного. Як випив Грицько другу півкварти та поїв всї огірки, так і напустив він на всїх, хто був в шинку, гемоньску ману. Аж гульк! не счули ся, де не взялась паламарева жінка з кочергою. Вбігла в шинок, мов та відьма розпатлана та як заверещить:

„Ох ви, пяницї проклятущі!"

Та й пішла лупцювати кочергою безбач і в право і в лїво. Пилипа Несухого по голові гепнула, Кіндрата Вонючку по рукам влучила, Гаврила Пузатенка по горбу вчистила, Івана Кендюха по потилицї з'їздила.... Хотїла й Микиту Бузуна оперізати, та він догадав ся і до шинкаря під лаву заліз. Тим тілько й виратував ся. Що-ж тому паламареви було й не доведи Господи! Вхопила єго відьма за бороду й тягне до дому. Він, бідний, і руки опустив. Все тілько плаче та просить:

— Одпусти, будь ласка, бороду!

Грицько-ж Козолуп стоїть, шельменний, та сьміеть ся: з своєї штуки радіє. Нареготав ся до-схочу і кричить Бузунови:

— Ану, Микито, вилазь з під лави. Ходім до водяного дїдька в гостї на горівку!

Вилїз Михайло Бузун і дивить ся на Грицька Козолупа, а сам зубами клацає від страху. Оглядів ся навкруги — в шинку вже нікого нема. І Кендюх, і Пузатенко, і Несухий і Вонючка — всї злякались паламаришиної кочерги і повтїкали хто куди втрапив.... Звістно, як баба розходить ся, так і самі чорти з переляку в пекло ховають ся. Кирило Ригорович завше про се з Писания говорить.... Тілько от шкода: забув, що він іменно говорить.... Ну, та щось про бабу дуже погане.... Оглядів ся Бузун і бачить — дїло не добре: запомоги єму нема звідки ждати. Почухав потилицю і каже:

— Куди-ж ми, — до твоєї жінки у млин підемо, чи що?

Треба вам сказати, що Микита Бузун се навмисне сказав: думав, що Грицько своєї жінки злякаєть ся і єго до водяного не поведе. Він знав, що Гапка — Грицькова жінка — добра баба. Вхопить мішок пшеницї, пудів зо три, а може і більше та й пре у млин, мов би їй і нічого. Сила здоровезна. Така була баба, що навіть і чоловіка не боялась. Про те-ж жили они хорошо, лагідно, а коли иншим часом він і повчить її за волося, або по потилицї, або ще якось, так она нічого. Але коли вже она на него розпалить ся, то чекає поки він так упєть ся, що-б єму й поги не слухали ся. Тодї вже она єго і лупцює. І доти бє собі на потїху, доки потилицю єму назад не викрутить та в додаток років на два набір не дасть... Нї, що й казати, — баба хороша, добра. Про неї лихого не скажеш. Але от на що она за Грицька заміж пішла, нїхто не розчолопає. Мабуть се вже так по Писанию вийшло. Паламар Кирило Ригорович в шинку казав: „Одлїпить ся чоловік од отця, од матері і прилїпить ся до жінки". Так оно й стало ся. Тому то і Микита Бузун у Козолупа про жінку запитав. Боялся, що-б і єму в потилицю не влїзло, коли они до млина потраплять.

— Йди ти з моєю жінкою в діжку пикою, — каже єму Грицько.

Я тебе не до неї кличу, а до водяного горілки пити.

— Та бодай єму в саме пекло завалить ся! — відповідає Микита Бузун. — Але-ж тепер до него й не дістанеш ся. Річка ще з Покрови замерзла; лїд товстий, єго й сокирою не врубаєш....

— Се вже не твоя журба. Одягай кожуха та й ходім. Бо инакше сам водяний за тобою прийде і силоміць потягне за те, що ти єго хлїбом — сїллю нехтуєш.

Збагнув Микита, що програв справу: набрехав собі на безголове і оборонити нема кому. Що-ж єго робити! Вдягнув кожуха і пішов за Козолупом. Іде, сам гірко плаче і все водяного клене:

— Що-б тобі, проклятому, старому й лисому батька з матерю не побачити! Що-б тобі не довело ся нїколи дійти своїх хрестити! Що-б тобі поталанило з своєї-ж бороди вірьовку всучити та на ній і завісити ся!...

Іде, плаче та все водяного лає.... Звістно — пяний чоловік.... Лаяв ся, лаяв ся, а далї все таки не втерпів і питаєть ся в Козолупа:

[1]) „Соборовати" = мастити сьв. олієм хорого.

Господарство, промисел і торговля.

Добрі ради.

Дванайцять заповідий господарських, або що має знати і робити кождий господар, щоби єму вело ся добре в єго господарстві:

1. Заповідь: Шануй своє здоровлє, бо то найбільше твоє богатство. Уникай всего, що може єму зашкодити, а не жалуй собі нічого, що може єму помочи. Замість пускати гроші на горівку, ліпше з'їсти два, три рази в тиждень мяса.

2. Заповідь: Не трать часу на дармо. Час то гроші; кожда хвилька то золото і не треба єї марнувати. Кожда робота нехай має свій час і свою пору. Старай ся розділити собі добре свій час і рахуй собі єго так само, як рахуєш роботу. Купи собі стінний годинник, а він буде до тебе говорити і все нагадувати, як то борзо час минає і кілько з него марно пропадає.

3. Заповідь: Памятай, щоби-сь собі завсїгди добре поділив роботу: з вечера на цїлий слїдуючий день, в недїлю — на цїлий тиждень. Нехай твоя челяднна знає вже наперед, до чого має взяти ся, а не сував ся з кута в кут не знаючи, що робити. Все в своїм часї і в свою пору. Не відкладай нїчого.

4. Заповідь: Люби порядок, бо порядок то душа в господарстві. Де порядок, там не марнує ся часу і робота іде живійше. Нехай кожда річ буде на своїм місци, щоби не шукати довго за нею, коли єї потреба. Коли запрятуєш знаряди господарскі, то оглянь їх насамперед, чи чисті, а коли потреба, то обчисти, бо дерево і ремінь відболота гниє, а зелїзо ржавіє. Не лишай нїчого на дворі, бо може пропасти, або від несподїваної зливи намокнути і зіпсувати ся. Порядок повинен бути не лиш в хатї, але й в стайни, і колесни, і в стодолї та на цїлім обійстю, в огородї, на поли, словом в цїлім господарстві.

5. Заповідь: Не бий і не муч ходобини. Доглядай єї і обходи ся з нею, як з рідною дитиною, бо она не лиш твій маєток, але і твоя сила, котра помагає тобі робити гроші. Она працює на тебе.

6. Заповідь: Не марнуй гною; нехай єго вітер не розносить, а дощ несполікує. Нехай найменший бурянець з твого огорода, найменше стебельце з твого обійстя, найменший листочок з твого саду не марнує ся. Бурян з огорода, листє з саду, сьмітє з хати і обійстя, попіл, саджу, терміте і трачинє, ба й болото з улиці та землю з ровів складай на одну купу, нехай то все гниє, а будеш мати штучний навіз або компост, котрий тобі гріш принесе,

7. Заповідь: Використай кождий кусник землї: нехай нїгде не стоїть пусткою. Де не можна зробити грядки, там засади яку деревинку або бодай корчик, для малин — буде з них хосен. Яму засип землею, а прибуде ґрунту під оправу. Де вода, викопай ровець і спусти воду та зроби собі сїножатку. Де горб неприступний для плуга, зруш землю бодай рискалем або сапою, засій травичку, а буде паша для худоби. Де заваджає який корч базнику, викорчуй єго; не бій ся, — чорт в нїм не сидить. Не розкидай будинків широко по обійстю; пкода ґрунту. Обійстє не повинно бути більше, як потреба. Не став богато будинків окремо; лїпше поставити один, а подїлити на части: для коний, для рогатої гудоби і на колесню; шпихлїр може бути разом з стодолою, як комора з хатою. Будинки для худоби став так само — коли можна — до полудня як і хату; худоба любить і потребує сонїчного сьвітла так само як і чоловік. Маєш мало ґрунту, лиш морґ або цїв, але в містї або близько міста, то не засаджуй цїлий бараболями, не засївай кукурузою, але роби з него огород; сади всїляку огородовину на продаж, але зважай, щоби була у тебе найкрасша і в ту пору, коли найлїпше платить ся.

8. Заповідь: Стережись огню! Не кури сам люльки або папіроса в шопі чи стодолї і не позваляй того другим. Жінка твоя нехай не виносить грани на обійстє. Сїрники пряч добре, щоби дїти ними не бавили ся. Обезпечуй ся від огню в „Днїстрі“.

9. Заповідь: Жий в згодї з сусїдами і не процесуй ся, бо від процесів адвокати стають товсті а господарі худнуть. Помагай сусїдам в роботї, а они будуть тобі помагати. Ставай з ними до спілки і спроваджуйте собі машини господарскі, але не слухайте нїяких аґентів і других дурисьвітів, лиш порадьте ся когось такого, що знає звідки найлїпше спровадити машини і знаряди рільничі. Так само спроваджуйте собі до спілки всїляке насїнє і штучний навіз як каїніт, кістяну муку і т. д,

10. Заповідь: Рахуй ся добре. Дивись завсїгди на то, щоби твої видатки не були більші як доходи. Коли ти або твій син уміє писати, то купи собі паперу і зроби велику книжку та записуй в нїй всї видатки і доходи та обраховуй їх що дня по роботї, що тиждня, відтак за цїлий рік, а будеш тогди найлїпше видїти, чи тратиш, чи дорабляєш ся і будеш знати в чім і як треба поправити.

11. Заповідь: Не позичай! А коли вже позичаєш, то лиш на доробок, а не на з'ужиток. Коли позичиш гроший на доробок, то зможеш і довг сплатити і ще чогось доробити ся; коли-ж позичиш на з'ужиток, то гроші минуть ся, а довг треба буде сплатити. Коли хочеш конче позичити, то обрахуй ся насамперед які маєш доходи і чи зможеш з них сплатити довг та в якім часї? Чи ратами, чи цїлий від разу? Обрахуй собі також, який маєш платити процент, щоби то не була лихва. Лихварів стережи ся! Позичай лиш в якій касї, або якім товаристві кредитовім, але вибирай то, котре бере найменший процент. До лихваря не іди. Сплачуй точно рати і взагалї весь довг, а будеш мати кредит. На кожду рату, або на цїлий довг збирай гроші завчасу, щоби було чим заплатити, коли прийде пора. На змінки (векслї) не позичай і змінок нїкому не підписуй. За процент не плати збіжем або якими иншими продуктами. Не бери за процент худоби на випас.

12. Заповідь: Щади в чім можеш. Не купуй нїчого, без чого можеш обійти ся. Зачни н. пр. від одежи: На що високої як гора шапки? Лїпше не загріє. Може бути й о половину низша; вийде на ню менше баранків, — буде дешевша. На що „богородицї“ на опанчи? Аби з заду телепала ся? Обійдесь без неї; вийде менше сукна, буде дешевша. На що кожуха аж по самі кістки? Може бути й по колїна. За то, що ощадить ся на кожусї можна справити собі добрі чоботи і суконні штани. Буде вигіднїйше ходити, можна лїпше рушати ся і більше зробити. Старої одежи не встидай ся; носи єї, доки дасть ся, лиш щоби не була подерта. Так само і з будинками: не став нових, доки ще можуть служити старі. За то відкладай гріш на лиху годину і на збільшенє господарства, але не держи єго в скрини. Гріш в скрини лежить без ужитку і не нарастає, а ще вабить злодія. Віднеси єго до якої каси ощадности і зложи там на процент; там буде він і рости і буде безпечний від злодія, а можеш єго собі виймити коли схочеш.

— А що у водяного горілка добра?

— Така, що ти ще з роду не пив.

— І ковбаса смажена буде?

— За ковбасу не ручу, а риби невпроїс буде.

Микитї Бузунови се так сподобало ся, що він навіть повеселїйшав, пісню засьпівав і три або чотири рази головою крутнув і плечем здвигнув, спробував, чи міцно на своїм місци хати стоять. Так они і до греблї дійшли. Ніч, треба вам сказати, темна — притемна, все рівно, як сажа в димари. Така ніч, коли Кирило Ригорович жениха в полуноцї од страху висвіпує.

— Ну, йди з берега на лїд, каже Грицько. — Тепер вже трохи нам лишило ся ходити.

Зійшли они обидва на лїд і пішли дальше. Грицько попереду, Бузун позаду. Микита Бузун опісля казав, що він з берега й не сходив, але що нечиста сила так штурхнула єго просто в низ і так здорово потилицею об лїд гепнула, що після сього він три тижднї з ґулею носив ся. Дійшли до середини, де сама прірва і спинили ся. Грицько всунув два пальцї в рот і свиснув. І весь лїд із споду так і засьвітив ся, наче-б то на днї чорти піч затопили і чорти галушки хотять варити. Грицько свиснув у друге. На льоду зробилась проруб. Свиснув Грицько і в третє. І що-ж би ви думали? Висунули ся з проруби два величезні суми, такі великі, що коли-б їх зварити або засмажити, так усе „волостне правленнє[2]) і всїх судиїн нагодувати би можна було та ще, либонь і писареви лишило ся на закуску. Виринули суми та обидва й загавкали по собачому. Микита Бузун з переполоху аже присїв. Хотїв він був вже й пятами накивати, але, як був він страшенно пяний, то не міг з ногами справити ся і впав ниць. Крутит ся на однім місци, анї наперед, анї назад дороги не знайде. Така оказия, — хоч пропадай!... Коли одного разу з Кирилом Ригоровичем такий гріх трафив ся, так він зараз з Писания засьпівав: „гряди, невісто, гряди голубице....“ і як-нї-як а до своєї хати таки рачки долїз. Але-ж Микита Бузун не догадав ся та й Писания не знає.... Зачекав Грицько, поки суми ганкати перестали, зняв шапку і каже до них:

— Вклонїть ся дїдькови, що-б вам кепско було і скажіть єму, що я прийшов до нього в гості і Микиту Бузуна з собою привів. Просимо почастувати нас горівкою.

Суми знову загавкали і пірнули у воду. А Микита Бузун все на однім місци рачки лазить і нїяк на ноги встати не може. Що йно зберегь ся з духом і підведеть ся, а нечиста сила знов єго на лїд штурхає. Бив ся, бив ся нещасний, та й плюнув. А далї, подумавши трохи, як закричить: „пробі! ратуйте!“

— Чого кричиш, Микито, каже Грицько Козолуп. — Однаково нїчого з того не буде.... Та годї-бо тобі бородою снїг заметати: на то помело єсть. Вставай лїпше на ноги. Зараз до дїдька в гості поїдемо. Тілько ти з ним ласкавійше поводь ся: він шану любить.

— Та що-б йому триклятому крізь землю завалить ся, в саме пекло, відповідає Бузун.

— О, та ти більше таких страшних слів кажи і дїдько се любить.

— Се я можу. Можу й такого загнути, що....

Хотїв був Бузун ще щось недоброго сказати, але в тій хвили знов вискочили ті суми, що по собачому гавкали і підставили свої спини. Грицько сїв охляп на одного, а другий бачить, що Бузун нїяк не дасть собі ради, підлїз під нього і — шубовсть з ним просто в воду.

— Ой, братчики, замерзну! Ратуйте хто в Бога віруе! хотїв крикнути Микита Бузун, та й не крикнув.

(Конець буде.)

[2]) Сільский уряд.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Карловари (Карльсбад) 31 марця. В копальни поза округом, визначеним для безпечности карловарских теплиць „Ґентґут“ вибухла горяча 18 степенів вода. Теплицям хвилево не грозить пяка небезпечність.

Париж 31 марця. Сарієн іменований мінїстром справ внутрішних. В палатї послів поставлено інтерпеляциї в справі заграничної полїтики і ухвалено, що мінїстер має в четвер дати відповідь на них. В сенатї дасть президент мінїстрів відповідь в тій самій справі завтра.

Льондон 31 марця. Палата послів ухвалила 186 голосами против 27 закон о збільшеню фльоти і відрочила ся до 9 цьвітня.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Ловиньского під зарядом В. І. Вебера.